

C. kr. pošti!

Nedostavljene številke je poslati administraciji „Eisenbahner“
Dunaj V. Bräuhausgasse 84.

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ul. Madonnina 15.
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Bräuhausgasse 84.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:
za celo leto 4:40 K
za pol leta 2:20 K
za četrť leta 1:10 K
Posamezna številka 18 vin.

Štev. 12.

V Trstu, 15. junija 1914.

Leto VII.

Kapitalizem kot revolucionar.

Že več časa se pojavljajo v kapitalističnih in drugih meščanskih listih vesti, ki vzpodbujajo k novim izjemnim zakonom proti socialni demokraciji in strokovnemu gibanju. »Revolucionarne« tendence delavskega gibanja so oplašile te rešitelje države. Nepoučljivi kakor so že ti ljudje, menijo, da bodo s starimi nasilnimi sredstvi potlačili ali pa ovirali boj delavstva za osamosvojitve, ne glede na to, da so že v raznih kapitalističnih državah pogoreli v tem oziru. Vso kapitalistično ozkosrčnost preveva misel: ko bi se nam posrečilo le tem par hujšakem zabraniti njih delo, potem bi velike mase delavskega razreda zopet krenile na pot mirnega podvrženja pod nasilna sredstva kapitalističnega gospodarskega načina.

Če bi se res posrečilo udeležiti vse pobožne želje predstavitev kapitalizma ter iz njih ustvariti zakonodajna in policijska dejanja, bi se le-ti niti za las ne približali svojemu cilju, po katerem tako vroče hrepenijo. Doživeli bi kmalu še večje ogorčenje, kot ga že itak ustvarja naravni gospodarski razvoj. Z elementarno silo bi se osvobodilno gibanje proletariata razlilo čez nove jezove ter bi jih odplavilo. Kar temu gibanju daje nepremagljivo moč, ni delo mož in žen, ki izražajo hrepenenje kvišku stremečih mas in se vsled tega uživalec kapitalizma zde nemir vzbujajoči hujšakči. Resnično revolucionarni ele-

ment je sam kapitalistični razvoj. Vsak, ki je v njegovi službi, ki sodeluje na izpolnitvi proizvodnega razvoja, je revolucionar, seveda skoz in skoz nezaveden revolucionar.

Na dveh pojavih se posebno jasno kaže, kako revolucionarno učinkuje kapitalistični razvoj, kako si sam ustvarja predpogoje za nadomestitev kapitalizma po socializmu, ter s tem povzroča neizogiben prevrat obstoječega državnega in družabnega reda v interesu človeštva. Ena teh kapitalističnih razvojnih tendenc sili na združevanje posameznih obratov v velike industrijske zveze, kartele in truste, ki se morajo končno steči v ogromni obrat z enotnim vodstvom in enotnim nastavljanjem cen. Druga razvojna tendenca je diferenciranje dela do izurjenja delavca na en posamezen, vedno se ponavljajoč prijem, vsled česar postane delavec samo še velik sestaven del stroja.

Združevanje posameznih obratov ene obratne panoge v podjetje z enotnim vodstvom izključuje popolnoma najprej preveliko večino prvotnih podjetnikov kot samostojne, razpolagajoče osebe iz proizvodnega razvoja. Iz njih napravljajo samo prejemalce rent, v kolikor niso postali samostojni na kakem drugem polju. Še več: industrijska zveza z enotnim vodstvom popolnoma izključuje vsako tekmovanje, ki se ga vedno hvalisa kot veliko prednost kapitalističnega obratnega načina, kot vzvod vsakemu opravljenemu in tehničnemu napredku. Zboljšanje stroj-

niht naprav v takem velikem obratu, ki ga more sedaj en konkurent vsiliti drugemu, pride v zasto. Tako prihaja razvoj kapitalističnega obrata do svojih najskrajnejših posledic naravnost v razdobje relativnega zastoja, ki bi bil popoln, če ne bi drugi činitelji od svoje strani silili na izpolnitev obratnega načina. Odločilno za ceni-tev kapitalizma pa je, da ravno on v svojih, najvišje razvitih oblikah vsekakor sam odpravlja njemu lastnega činitelja napredka. Z združevanjem industrije v trustih odpade torej tudi zadnji vzrok, ki ga zagovorniki kapitalizma sedaj še navajajo kot njemu koristnega.

Ko pa bo socializem stopil na mesto kapitalizma, bodo vsi obrati — veliki in majhni — prešli v last skupnosti. Potem bo naraščajoči individualni interes vseh obratnih članov, ki so obenem kot družabniki tudi uživalci obratnih proizvodov, v višji meri nadomestil tekmovanje kot činitelj napredka. Torej že združitev v trustih revolucionarno pripravlja socializem.

Druga, v isti smeri učinkujoča tendenca kapitalizma je stremljenje po vedno dalje idoči delitvi dela. V vseh ogromnih obratih najrazličnejše vrste, v vseh deželah, zlasti pa v Zedinjenih državah je delitev dela že toliko napredovala, da je delo posameznih delavcev omejeno že na edine prijeme. Za podjetnika, ali bolje rečeno, za dividende požirajočega delničarja ima to veliko prednost, da mu pride delo ceneje

LISTEK.

Vest.

Kitajska pravljica.

Zgodilo se je v starih, zelo starih časih, ko se še ni pisalo zgodovine. Sicer so tudi v teh davnih časih ljudje že počenjali neumnosti, toda takrat se jih ni zapisovalo. Morda ravno zaradi tega smatramo svoje prednike za prebrisane in modre.

V tistih starih časih se je narodila vest. Prišla je na svet v tihni noči, ko je vsakdo imel opraviti s svojimi mislimi. Kadar vse misli. Misli potoček, ki se svetlika v srebrni mesečini, misli trst, misli voda, nebo. Zato je vse tako tiho.

Po dnevu je vse živo ter dela ropot — po noči pa vse molči in misli. Gosenica premišluje, v katerih pisanih barvah bo odpustila metulja. Cvetlice premišlujejo o svojem vonju, slavček o svoji melodiji, o zvezdah — o bodočnosti.

V neki taki noči, ko je bilo vse tiho, se je rodila vest. Imela je velike oči kot nočna ptica. Z bledim sijajem je luna obsevala njeno obličje. Zvezde so prižigale plamček v globini njenih oči.

In vest je pričela svoje potovanje po zemlji. Živela je napol dobro, napol slabo. Živela je kakor sova.

Po dnevu se nihče ni hotel zabavati ž njo — nihče ni imel časa. Tu se je gradilo poslopje, tam kopalno prekop. Če je prišla vest h komu, je krilil z rokami in nogami:

»Ali ne vidiš, kaj se tu godi? Eden prinaša kamenje, drugi vali debla, tam peljejo konji breme. Tu je treba paziti, da ga kaj ne stisne. Kje naj vzamemo čas, da se s teboj razgovarjamo?«

Zato pa je vest po noči mirno hodila. Šla je v bogate, velike marmorne palače in v majhne, revne ilovnate bajte. Narahlo se je dotaknila spečega. Le-ta se je zbudil, videl v nočni temi žareče oči ter vprašal:

»Kaj hočeš?«

»Kaj si danes storil?« mu je vest narahlo odgovorila.

»Kaj sem storil? Zdi se mi, da nič posebnega.«

»Pomisli nekoliko.«

»Če bi morda bilo . . .«

Vest je odšla k drugemu. Človek se je zbudil, zaspati pa ni več mogel do jutranjega svita. Vedno je premišljeval, kaj je čez dan storil. In mnogokaj, kar je preslišal v šumu dneva, mu je živo in jasno stopilo pred oči v nočni tišini.

Le malo jih je moglo nemoteno spati. Skoraj vsi ljudje so trpeli vsled nespanja.

Celo bogatim ni pomagal ne zdravnik ne opij.

Tudi modri Li-han-džu ni poznal sredstva proti nespanju.

Ali Li-han-džu je imel več denarja kot vsi drugi, več zemlje, več hiš. Zato so ljudje mislili: če ima več denarja kot vsi drugi, ima gotovo tudi več razuma.

In Li-han-džu se je imenoval modrijan. Ali modri Li-han-džu je trpel vsled te bolezni še bolj kot vsi drugi, ter si ni znal pomagati.

Vsi so mu bili dolžni. Marsikateri je delal vse svoje življenje, da plača svoj dolg. Tako modro je uravnal Li-han-džu. Če je kak dolžnik enkrat pri njem kaj ukradel in so ga zalotili, ga je Li-han-džu po vseh pravilih modrosti pretepel tako, da drugim ni več prihajalo na misel, da bi kradli.

Po dnevu se mu je to zdelo zelo bistroumno, ker drugi so se res bali.

Po noči pa so mu prihajale druge misli.

»Zakaj je mož kradel? Ker nima kaj jesti? In zakaj nima kaj jesti? Ker nima časa, da bi dovolj zaslužil: ves dan mora delati zame, da plačuje svoj dolg.«

Modri Li-han-džu se je moral zasmejati:

»To bi bilo še lepše! Iz tega bi izhajalo, da se mene okrađe in da nimam prav, haha!«

Smejal se je, ali zaspati ni mogel več.

Noči brez spanja so ga mučile tako, da je vkljub vsej bistroumnosti nekega dne izjavil:

»Vrnem vsakemu njegov denar, njegovo zemljo, njegovo hišo!«

in da vsled tega raste nadvrednost. Kajti človek, ki izvaja vedno le en prijem, postane končno v tem tako izurjen, da ga izvrši z manjšo močjo v najkrajšem času. Vsled tega se torej pomnoži najvišja izmera njegovega dela v gotovi dobi. Četudi vsled tega narastejo delavčevi prejemki, naraste še v mnogo večji meri dobiček podjetnika ali delničarja.

Do sem bi se še moglo spraviti v skladje potek razvoja z interesom napredka človeštva sploh. Toda naraščanje zmožnosti posameznih za posamezne primljaje ima svojo slabo nasprotno stran. Človek, ki uro za uro, dan za dnevom in leto za letom opravlja vedno isti prijem in to ob vedno napeti pozornosti, mora nujno končno ponemumiti. Polagoma neha biti misleč človek ter postane samo sestavni del stroja. Na tem kaj malo izpreminja možnost duševnega ukvarjanja v dobi odmora. Skupni učinek večnega ponavljanja enega prijema se ne more popraviti v kratkih odmorih. Zato bi bili potrebni čisto drugačni odmori ter pogosta menjava v načinu zaposlenja, oboje pogoj dela, ki jih kapitalistični obrat ne bo dovolil.

Ni treba posebej poudarjati, da tudi v tem slučaju prihaja interes kapitala v nerazrešljivo nasprotje z interesi človeštva, kar istotako sili v nadomestitev kapitalizma po socializmu.

Torej, naši cenjeni nasprotniki lahko iz tega črpajo nauk, da so razmere, ki revolucionarno učinkujejo, da se kapitalizem po svojih lastnih razvojnih tendencah poganja dalje, tako, da mora končno z naravno nujnostjo preiti v socializem. Mi socialisti samo pojasnjujemo ta proces, ter ga skušamo z zavednim in smotnim delom pospešiti in spraviti do dobrega konca v prid človeštva.

Obzor.

Nov resen spor pri vzhodnih železnicah Severoameriških Zedinjenih držav, po katerem je bilo prizadetih 85.000 železničarjev, je poravnan po razsodišču na podlagi Newlandskega zakona. Šlo je za razlago dogovora, odnosno razsodbe, ki je pretečeno jesen storila konec velikemu železničarskemu gibanju.

Konferenca zastopnikov angleških zvez rudarjev, železničarjev in transportnih delavcev, ki štejejo okoli 800.000, 300.000 in 250.000, skupaj torej 1.350.000 članov, je sklenila sestavo komisije, ki ima v bodoče pripravljati trdno skupno delovanje. Za angleško gibanje je brezdvomno velike vrednosti, če se te tri najvažnejše skupine združijo v trajnem skupnem delu. Za ostale neštete

strokovne organizacije bi tvorile obenem posnemanja vreden vzgled.

72 sekcij angleške železničarske zveze je sklenilo pri svojem zveznem načelstvu zahtevati odločno akcijo za izvojevanje najmanj 36 kron plače na teden ter uvedbo osemurnega delavnika.

Po letnem poročilu delavske unije švicarskih transportnih zavodov (železničarji) je število nje članov naraslo od 13.886 na 14.698. Poročilo konstatira potrebo ustvaritve enotne organizacije vseh železničarjev, ki so sedaj še razdeljeni v mnoge stanovske skupine. Poskus ustanovitve »krščanske« železničarske organizacije ni mogel škodovati uniji.

Tudi letno poročilo švicarske zveze strojnega osebja poudarja potrebo ožje združitve obstoječih zvez. Organizacija je štela začetkom tega leta 2501 članov v 34. sekcijah.

Konferenca za češko-nemško spravo. V četrtek 4. t. m. popoldne je bila na Dunaju pod predsedstvom dr. Sylvestra konferenca nemških in čeških političnih voditeljev s Češkega. Konferenca naj bi bila izdelala pogoje za spravna pogajanja, ki naj bi omogočila upostavitve ustavnih razmer na Češkem in sklicanje državnega zbora. Konferenca je potekla brez uspeha. Ves uspeh je sklep, da se skliče še eno predposvetovanje 15. junija v Prago. To so dosegli po štiriurnem posvetovanju! Tako bodo menda sklicevali konferenco in predposvetovanja do jeseni in še dlje.

§ 14. Uradna »Wiener Zeitung« prinaša zopet tri dokumente kršitve ustave. Na podlagi § 14 uveljavlja vlada tri naredbе: 1. Naredbo glede izpremembe postopanja v državljskih pravnih zadevah; 2. naredba o delitvi katastralnih parcel in vknjižbe nakupa nepremičnin z malo vrednostjo; 3. naredba o izpremembi zakona z dne 23. maja 1883. o evidenci katastra zemljiškega davka. — Zanimivo je, da stopi v veljavo prva naredba šele s 1. januarjem 1915. S tem je hotel gospod Stürgkh pač povedati, da državnega zbora ne bo. Sicer je zatrjeval v delegacijah večkrat, kako da želi zopet delazmožnost parlamenta, a sedaj uveljavlja s § 14 naredbе, ki bodo v veljavi šele čez sedem mesecev!

V blagajno progovzdrževalne sekcije državne železnice so vlomili pred kratkim tatovi in odnesli

45.200 K v gotovini. Pobasali so le papirnati denar, srebrni denar so pustili. Policija je aretirala Riharda Luisa, pri katerem je dobila 5300 K v gotovini. Luis je znan vlomilec. Priznal je, da se je udeležil tatvine, a sokrivcev ne pove.

Na zadnji seji avstrijske delegacije je vložil sodrug dr. Ellenbogen interpelacijo na ministra za zunanje zadeve glede znižanja carine na žito. Interpelacija pozivlja ministra, naj v soglasju z obema vladama izposluje začasno odpravo žitnih carin.

Varšavsko sodišče je izreklo strahotno sodbo nad 82 sodrugi samo zato, ker so bili pristaši bojne organizacije socialno demokratične stranke. 24 obtožencev so obsodili na težko ječo od 4 do 15 let, 30 je obsojenih v pregnanstvo, 14 je oproščenih. Instruktor organizacije, Sukeņik, je bil obsojen na 12letno ječo.

Boj proti draginji.

Dr. Oton Bauer:

Draginja zmanjša stvarno mezdo delavcev. Prvi odgovor delavskega razreda na dviganje cen je zato vedno zahteva po višji denarni mezdi, da se vzdigne stvarno mezdo zopet na prejšnjo višino. Mezdne zahteve delavcev niso vzrok, temveč posledica draginje.

V zadnjih letih se je zahtevalo, naj se dela proti posledicam draginje potom izpopolnitve tarifnih pogodb, sklepanih med strokovnimi organizacijami in podjetniki. V tarifne pogodbe naj se sprejema določba, da se poviša denarno mezdo delavcev avtomatično, če rastejo cene najvažnejših živil. Na ta način bi se odvalila bremena draginje od delavcev na kapitaliste. Toda če tudi bi bila taka izpopolnitev tarifnih pogodb jako koristna, je vendar malo upanja, da bi se take tarifne pogodbe dale doseči tudi za le znaten del delavstva. S karteli in s trusti, katerih cenovna politika je eden izmed vzrokov draginje, postanejo tudi podjetniške organizacije močnejše, katere stavljajo strokovnim organizacijam združeno podjetniško moč nasproti. Delavci si bodo torej vedno še le v trdih žrtvepolnih bojih morali priboriti povišanje mezd, ki naj jim poravna podražitev živil. Prva posledica draginje je silovito poostrenje razrednega nasprotstva med podjetniki in delavci, ki najde svoj izraz v poostrenju strokovnih bojev.

Prva vseh nalog, katere nam nalaga draginja, je okrepitev naših strokovnih organizacij. V znameniti akciji so avstrijske strokovne organi-

Tu pa so kriknili in stokali sorodniki Li-han-džuja:

»Vse to povzroča nespanje... mož je zblaznel!«

Zdravniki so trdili isto. Po deželi se je dvignil krik:

»Vest je vsega kriva! Če je že modri Li-han-džuj izgubil um, kaj bo šele z nami reveži?«

Vse je navdajal strah in vsi so jadikovali: »Tudi jaz ne morem spat!« — »Mene strašno muči nespanje!« — »Mene tudi!«

Reveži so se prestrašili še bolj nego bogatini: »Predvsem imamo manj, torej tudi manjši razum. Kaj bode?«

Bogatini pa so govorili:

»Glejte, kako ta bolezen muči ubogo človeštvo; zavzeti se moramo za reveže ter jih varovati.«

Pričeli so misliti, kako bi se znebili vesti. Ali nihče ni vedel svetovati.

Isti čas pa je v Nankingu živel učenjak Ah-pu-o.

V celi Kitajski ni bilo človeka, ki bi bil njemu enak v modrosti in učenosti. Ljudje so sklenili, da si pri njem poiščejo nasvet. Nihče drugi ne bi mogel pomagati.

Pripravilo se je odposlanstvo, ki je neslo darila učenjaku Ah-pu-o ter se pred njim globoko priklonilo:

»Pomagaj nam, učenjak vseh učenjakov, reši nas nespanja!«

Ah-pu-o si je, dal natančno poročati o trpljenju ljudstva. Premišljeval je nekoliko, se nasmehnil ter rekel:

»Pomoč je mogoča! Lahko se uravna celo tako, da vest ne bo imela nobene pravice priti.«

Odposlanci so napeli ušesa. Ah-pu-o se je nasmehnil ter dejal:

»Ustvariti hočemo zakone. Odkod pa naj ve ubogi človek, kaj sme storiti in kaj ne? Vse hočemo popisati na zavitkih, kaj je dovoljeno in kaj ni dovoljeno. Mandarini se bodo tega naučili na pamet. Poznali bodo zakone; drugi ljudje pa naj potem prihajajo k njim ter vprašajo: »Ali se sme to storiti? Ali je ono dovoljeno?« Potem bomo videli, če se bo vest ganila. Kaj sem danes storil? ... Kar je po zakonih dovoljeno in zapisano na zavitkih. Seveda se mora mandarinom plačati. Od njih se vendar ne more zahtevati, da zastoj natlačijo svoje možgane z zakoni?«

Vsi so se zelo razveselili.

Mandarini — ker je ložje brskati v knjigah, nego morda v zemlji.

Drugi ljudje — ker je vendarle zložnejše mandarinu plačati njegovo plačo in z njim nekaj minut na dan govoriti, nego celo noč z vestjo.

In tako se je vse popisalo, kaj se sme zgoditi in kaj ne.

Ah-pu-o pa je bil imenovan višjim mandarinom.

Ljudje so pričeli izvrstno in zložno živeti.

Če je kdo hotel kaj početi, je takoj tekel k mandarinu, ter mu predložil svojo zadevo:

»Bodi pozdravljen, učenjak! Razvij zavitke zakonov in mi povej, kaj naj storim v moji zadevi.«

Če sta se dva prepirala, sta takoj tekla k mandarinu:

»Glej, učenjak, v zavitke — kdo ima prav?«

Samo popolnoma revni, ki niso imeli niti toliko denarja, da bi mandarinu plačali za njegov nasvet, so še nadalje trpeli vsled nespanja.

Drugače pa so bili vsi zadovoljni. Če je prišla vest po noči k njim, so takoj zavpili nad njo:

»Kaj hoče tu? Ravnam se po zakonih! Poberi se!« In obrnili so se, ter znova zaspali.

In modri Li-han-džuj, ki je več kot vsi drugi trpel vsled nespanja, se je smejal, če je prišla vest k njemu:

»Dobrodošla, lepa deklica! Česa želiš?«

»Saj si hotel vrniti vse premoženje?« ga je vprašala vest ter ga gledala z velikimi očmi, iz katerih so odsevale zvezde.

»Ali imam pravico do tega?« je odgovoril Li-han-džuj. »Kaj pa stoji v zakonih?« Premoženje vsakega posameznega spada njemu in njegovim potomcem. Kako morem torej oddati premoženje, če se dediči s tem ne strinjajo? Bil bi

zacije jeseni leta 1909 spomnile podjetnike in delavce na ta pomen draginje.

Toda delavski razred se ne zadovoljuje v svoji akciji samo z mezdnim bojem. Z vstavljanjem konzumnih zadrug si skuša ustanoviti krepko organizacijo, katera naj odstrani posrednjo kupčijo in ki naj gre v neposredni boj za odločevanje cen proti organizacijam producentov. Meščanski svet se vže boji ojačenega nasprotnika. Danes že zahtevajo kupčevalci na drobno, jutri bodo udi veletrgovci zahtevali izjemne zakone proti konzumnim zadrugam. In če se danes čmerijo pekovski mojstri na pekarne konzumnih zadrug, se bodo mogoče prav kmalu zbal karteli bogatih tovarnarjev nevarne konkurence tovarn, katere so last naših konzumnih zadrug. Tudi razvoj konzumnih zadrug pojestri razredna nasprotstva.

Istočasno se bori delavski razred tudi potom politične akcije proti draginji. V Avstriji se od širokih plasti prebivalstva previsoko ceni možnost, nastopiti proti draginji potom naredb zakonodaje in uprave. Naše prebivalstvo je navajeno, se dati na povoden voditi od pred kratkem že zelo mogočne birokracije; radi tega misli, da je birokracija vsemogočna, da je v njeni moči, določiti cene. Določitev cen blaga potom oblasti je bila v resnici mogoča, dokler se je gospodarsko življenje doigralo v okviru majhnega mesta ali majhnega okraja. Danes pa je ves svet sam en trg. Na cene blaga upliva cene inozemskih sirov in na svetovnem trgu, cene tekmujočega inozemskega blaga in vsakdanje izpreminjanje svetovne konjunktore. Proti temu vrvenju, ki se vrši na vsej zemlji, odpove moč birokracije. Najboljša volja uradnikov ne pomaga napram kompliciranim kalkulacijam prebrisanih trgovcev in producentov. Ob tem dejstvu se razbijejo vsi poizkusi določite cen od strani oblasti; samo v razmeroma redkih slučajih so bile uspešne. To velja seveda tudi za malo trgovino. Država ne more narekovati tovarnarjem, kmetovalcem in veletrgovcem ceno; mala trgovina pa sploh ne bi kupčevala z blagom, za katero bi oblast določala nizko ceno. Samo tam, kjer se potom dogovora po načinu kartelov povzdignejo cene v mali trgovini visoko nad cene veletrgovine, je določitev maksimalnih cen za malo prodajo mogoča. Samo za ta slučaj se je zahtevala poraba § 51 obrtnega reda v predlogih Schrammela in Hanuscha. Ravno tako brezuspešni kakor določitev maksimalnih cen od strani oblasti so tudi drugi poizkusi, preprečiti potom posebnih zakonov nastanek kartelov. Amerikanska primera kaže, da zakoni, ki naj bi preprečili ali otežkočili zvezo samostojnih pod-

tat, ki ukrade dedičem, kar je njihovega. Ali pa celo blaznež, ker sam sebi kradem. In zakon pravi: »Tatu in blazneža se zapre.« Pusti me torej pri miru! Pojdi raje spat, nego da tu okrog laziš!»

Li-han-džu se je obrnil ter spal nadalje.

In kamorkoli je prišla vest, je slišala:

»Kaj jaz vem! Storim to, kar zapovedujejo mandarin. Pojdi k njim ter jih vprašaj. Živimo po zakonih.«

Vest je šla k mandarinom:

»Zakaj nihče več noče slišati?«

Mandarin so se smejali:

»Zakaj pa so zakoni tu? Ali je mogoče, da bi ljudje tebe ubogali? Marsikdo te ne razume ter stori ravno nasprotno. S črnim tušem smo vse natančno zapisali na rumenem pergamentu. To je bilo delo! Ah-pu-o, ki je to izmislil, ni zastoj višji mandarin.«

Vest je šla torej k modremu Ah-pu-o samemu.

Nalahno se ga je dotaknila. Višji mandarin se je zbudil:

»Kako si predrzneš po noči brez naznanila priti v tujo hišo? Ali poznaš zakone? Kdor pride na tihem po noči v tujo hišo, je tat in mora v zapor.«

»Saj vendar nisem prišla krasti! . . . jaz sem vest!«

jetji potom kartelnih pogodb, le pospešijo popolno spojitev teh podjetij v trustih.

Četudi so poizkusi, cene urediti potom neposredne državne zapovedi, brezuspešni, ostane vendar državi sredstev dovolj, da upliva na cene posredno. V to svrhu moramo pred vsem odstraniti kartelne zaščitne carine in agrarne carine, pregledati in premeniti brodarstvene in železniške tarife, staviti vse panoge našega davčnega sistema in upravnega prava v službo gospodarske politike, ki bi povspesovala plodnost dela. Vsak poizkus delavskega razreda, na ta način doseči uspehe, zadene ob trdovraten upor na draginji interesiranih razredov. Tudi politični boj proti draginji vodi k poojstrenju razrednih nasprotstev.

Dolgo bo trajalo, predno bomo mogli priboriti na tem polju uspehe. Okvir naše carinske zakonodaje je določen potom nagodbe z Ogrsko in potom trgovinskih pogodb do leta 1907. Naši viski cenovniki so posledica starih grehov prometne politike. Naš davčni sistem se ne da preravnati, dokler se nam ne posreči, vzgojiti militarizem k zmernosti. Zato ne smemo pričakovati, da nam prinese politična akcija proti draginji takoj čutnih uspehov. Saj smo se vendar za vsak napredek demokracije in zakonodaje, tičoč se delavskega varstva, morali boriti leta in leta. Izdatnih uerdb proti draginji si bomo mogli priboriti še le v dolgoletnem političnem boju.

Toda kakorkoli veliki so tudi uspehi, katere nam more prinesiti tako delo, je vendar njim stavljen mejnik. Najbolje, kar moremo priboriti, je vendar le to, da se cene blaga v tuzemstvu ne vzdignejo potom vmešavanja države čez cene na svetovnem trgu. Visoke cene na svetovnem trgu pa docela odtegnejo vpliv zakonodaje. Njih uzroki se nahajajo v temeljnem bistvu kapitalističnega družabnega reda. Kakor izkoriščanje človeka po človeku, kakor berzposelnost in gospodarske krize, tako bodo tudi periodične obnovitve draginje izginile še le z zasebno lastnino na delavnih sredstvih. Čim več trpimo radi draginje, čim jasneje spoznavamo, da je bistvo kapitalističnega razreda postavilo mejnike uspehu v vseh panogah proletarskega gibanja, strokovnemu in zadružnemu, kakor tudi političnemu gibanju; čim bolj se poojstrujejo v boju proti draginji razredna nasprotstva, tem očitneje spoznavamo, da delavski razred ne more živeti pod gospodstvom kapitalizma, da ne more prenašati kapitalizma.

Boj za malenkostne vsakdanje predmete se bo končal v velikem odločilnem boju, v katerem bo na razvalinah meščanske družbe oživel nov svet. Boj proti draginji se bo končal v socialni revoluciji.

Prevel: R. T.

»Po zakonih si vlačuga. Tam stoji čisto jasno: »Dekle ali ženska, ki pride po noči k tujemu možu, je vlačuga, ki se jo zapre.« Če torej nisi tatica, si gotovo vlačuga?«

»Kaj ti pride na um! Kakšne priimke mi daješ? . . .«

»Ti torej nisi ne tatica, ne vlačuga, temveč se enostavno nočeš ravnati po zakonih. Tudi za to je predpis: »Kdor se ne ravna po zakonih, se pregreši proti njim in mora v zapor.« He, stražniki! Vkovajte to dekle v verige ter jo spravite pod ključ za vse njeno življenje. Vlačuga je, ki je sumljiva tatvine in se vrhutega noče ravnati po zakonih.«

Zvezali so vest ter jo odvedli v zapor.

Od tistega časa pa vest seveda ne pride k nikomur več ter nobenega človeka več ne moti v spanju.

Le od časa do časa zareži kak zarobljenec, ki z mandarin ni zadovoljen ter pravi:

»Vi nimate vesti!«

Takoj pa se mu pokaže papir, da je vest pod ključem:

»Torej je tu, mi jo imamo!«

Zarobljenec pa mora molčati: uvidi, da imajo mandarin prav.

In od tistega časa sem žive ljudje mirno, zelo mirno.

Oficirji in železničarji.

Gospodje meščanski poslanci imajo vedno polne koše obljub za ljudstvo ko ga potrebujejo ob času volitev. Ko so pa enkrat izvoljeni, pa pozabijo na vse svoje obljube in opravljajo vladi hlapčevsko službo. Za ljudske potrebe pa nimajo smisla. Še manj pa imajo smisla za lajšanje bede in pomanjkanja. — Tu bi pa bili gospodom kmalu storili krivico. Oni namreč imajo smisel za lajšanje bede in pomanjkanja, tuda — ne za delavsko ljudstvo. Šele pred kratkim je poslanec dr. Mühlwerth dokazal na delegacijah, da imajo gospodje meščanski poslanci mehko srce, ki ga ganejo skrbi — oficirjev. Na delegacijah je dr. Mühlwerth hvalil veselje avstrijskih oficirjev do službe, njih skromnost in treznost. Poudarjal pa je obenem, da se na vsak način mora dobiti denar, da se oficirje primerno plačuje in se jim olajša pritisk draginje živil. Končno je predlagal resolucijo, ki od vojnega ministra nujno zahteva, naj »čimprej uredi oficirske gaže, zlasti pa one stotnikov in majorjev in se nato ozira v prihodnjem proračunu.«

Sedaj pa naj še kdo pravi, da gospodje nimajo smisla za lajšanje pomanjkanja. Celo to vedo, da je draginja. Železničarji bi jim bili prav hvaležni, če bi se bili ti gospodje tudi zanje z enako odločnostjo zavzemali, kakor se zavzemajo za oficirje. Toda takrat, ko je šlo za izvedbo železničarskih zahtev, ni bilo denarja, kakor vselej, kadar železničarji česa zahtevajo. Za oficirje pa se na vsak način mora dobiti denar, da se jih boljše plača. Zlasti pa so drju. Mühlwerthu stotniki in majorji prirastli k srcu, da se zanje tako toplo zavzema, da je treba v prvi vrsti zanje poskrbeti.

Kako pa je bilo takrat, ko se je v parlamentu opisalo resnično bedo železničarjev in ko se je zanje zahtevalo, naj se postavi v proračun tisto svoto, ki je potrebna za zboljšanje železničarskih mezd in plač? To pa se je zgodilo ne samo enkrat, temveč večkrat. Dne 11. decembra 1911 je zbornica v enoglasnem sklepu pozvala vlado, da izda 38 milijonov za zboljšanja železničarjem. Ker pa je vlada le deloma ugodila tej zahtevi in je veliko večino železničarskih želj pustila nezpolnjenih, je po leti 1912 poslanec sodr. Tomschik v proračunskem odseku stavil predlog, da se potrebni znesek postavi v proračun. Meščanska večina pa je odklonila ta predlog, ter zopet sklenila resolucijo, s katero se pozivlja vlado, da izvede sklep zbornice iz meseca decembra 1911. Da se vso komedijo pokaže v vsej njeni podlosti, se je namesto pokopanega predloga za vpostavitev potrebnih sredstev v proračun, zopet sklenilo resolucijo, s katero se vlado »pooblašča«, da izda potrebne svote za izvedbo železničarskih zahtev. Na vse ugovore proti temu izdajstvu hrabrih gospodov raznih nacionalnih in klerikalnih strank so le-ti vedno imeli isti odgovor: »Ni denarja, in predno se dela te izdatke, se mora poskrbeti v proračunu za pokritje.«

In kako stoje stvari danes, ko gre za plače oficirjev? Ne le, da so cenjeni gospodje meščanski poslanci dovolili ogromne izdatke, ki presega več stotin milijonov, za militarizem, ne da bi trenili z očesom ter se vprašali: odkod bo ta napol bankrotna država vzela denar za pokritje, zahtevajo sedaj še zvišanje oficirskih plač. Za te se mora dobiti denar na vsak način, ne glede na to, kje se naj ga vzame. Razlika pri tej hitri izpremembi glede naziranja o pokritju je seveda ta, da je decembra 1911 in pri poznejših proračunih šlo za potrebne in bedne železničarje, dočim je šlo sedaj na delegacijah za potrebe s predpravicami obdarjene oficirske kaste.

Kako pa izgleda stiska oficirjev? Vzemimo za primer samo poročnika (lajtnanta), torej ponajveč mladega gospoda, ki mu ni treba za nikogar skrbeti. Vrhutega pa za njegove zelo svojive življenske zahteve skrbi povečini dobri, bogati papa. Mlad mož, ki se nahaja šele v starosti, ko morajo drugi umrljivi, ki so si izbrali kak meščanski poklic, po večini še posedati po šolskih klopeh, ali pa že trdo delati za svoj kruh, do-

biva že danes na Dunaju letnih 2000 kron čiste plače, 1012 kron stanarine in najemnino za pohištvo 104 krone, k čemer pridejo še druge beneficije. Tako znašajo letni dohodki takega mladega fantka daleč preko 3000 kron.

Primerjajmo s temi dohodki letne prejemke ubogega železničarja, premikača, čuvaja ali prožnega delavca, ki mora po večini vzdrževati še družino. Prejemki mladeniča, ki je šele komaj pričel svojo karijero in ki ima vse časti in svojo gospodarsko bodočnost še pred seboj, so mnogo višji, nego državi in družbi koristnega delavca. In o tem, da je zadnji prožni delavec v državi najmanj tako koristen kot gospod lajtnant, ne more biti dvoma niti v najbolj zakrknjenih možganih meščanskih glav!

Toda gospodje meščanski poslanci in njih podrepaniki se seveda zavedajo, da morajo skrbeti ne samo za oficirje, temveč tudi za železničarje. To pa seveda samo na shodih, kjer svojim backom nasujejo peska v oči, samo da bi ti ne izpregledali ter jim s svojimi glasovi vred pri prihodnjih volitvah ne odplavali. Zato pa morajo farbat železničarje in javnost, samo da zakrijejo svoja dejanja v škodo delavskega ljudstva. Saj pa tudi ni mogoče, da bi se zastopniki kapitalizma in z njim tesno združenega militarizma resnično zavzemali za resnične ljudske interese. Morda bo pa le marsikateri zapeljan revček začel razmišljati o narodni zvestobi in krščanski ljubezni »svojih parlamentarnih zastopnikov« in voditelj ter uvidel, da imajo le-ti zanj samo papirnate resolucije in nič drugega. Pa je tudi dobro tako, da se vedno bolj razkriva izdajalska vloga nacionalnih in klerikalnih voditeljev z najbolj kričečimi dejstvi. Ljudje bodo vendar enkrat izpregledali, da jih vsi nacionalci in klerikalni voditelji vodijo le za nos, ter se ne bodo več bali ne narodnega ne klerikalnega hudiča, s katerim se jih sedaj še straši. Gospodom pa našo zahvalo, da tako vneto skrbe za izpreobrnitev zaslepljenec!

Občni zbor naše organizacije.

(Dalje.)

Sodr. **Tomschik** poroča: Centrala je topot z ozirom na visoke stroške izdala poročilo v nekoliko skrajšani obliki. Slika velikega dela nudijo številke rešenih vlog. V glavnem se hočem pečati s taktiko centralnega vodstva. Veliko število železničarjev nam očita, da smo premalo radikalni. To pa zaradi tega, ker ne trobimo vselej v boj, ker ne pozivljamo železničarjev k pasivnemu odporu kadar se zahteva. Bili pa smo mnogo radikalnejši nego ti železničarji menijo. Povsod smo pozvali s druge, da izgradijo organizacijo, da jo naredijo veliko in vplivno, ker le taka nam je porok za uspehe. Hoditi to pot, zahteva često več poguma nego radikalno vpitje po pasivnem odporu.

Izid nabornega tedna je bil pridržanje članov in zmanjšanje fluktuacije.

Ozirali smo se na razne želje glede sklicanja državnih konferenc povsod, kjer se je izkazala potreba. Potrebno pa je, da se izvede sklepe konferenc, zlasti iste glede na izgradbo zaupniškega sistema. Treba je obrabati tudi večjo pozornost izobrazbi železničarjev potom predavanj kot doslej.

Sodrug **Kopač** je poročal za tržaško tajništvo. Natančno je navedel število organiziranih po posameznih krajevnih skupinah in plačevalnicah.

Iz njegovega poročila je razvidno, da je spadalo v področje tržaškega tajništva 1. januarja 1913. 36 krajevnih skupin in vplačevalnic s 3336 člani, 31. marca 1914 pa 37 skupin in vplačevalnic s 4022 člani. Izmed teh je bilo 2654 Slovencev, 1151 Nemcev, 183 Ivalijanov, 63 Hrvatov, 4 Čehi in 1 Poljak. V vseh skupinah in vplačilnicah tržaškega tajništva je bilo 484 shodov in sej, na katere je tajništvo poslalo poročevalca 286krat. Izmed teh poslednjih je bilo 69 javnih, 143 društvenih shodov, 43 shodov po § 2. ter 31 sej. Vrhutega se je vršilo 7 sej izvrševalnega komiteja železničarskih skupin tržaškega tajništva. Nadalje je bilo tajništvo zastopano na 7 državnih in 15 pokrajinskih konferencah ter 20 sejah strokovne komisije. Intervencij je tajništvo v tej dobi izvršilo 248, po veliki večini

z ugodnim uspehom. Le majhno število intervencij je bilo brez uspeha, kar pa je ponajveč pripisovati dejstvu, da pirzadeti niso natančno informirali tajništva. Pisem je v poročilni dobi dospelo 626, odposlalo pa se jih je 648. Razpustilo se je med tem časom dve vplačevalnici, ozir. se jih je združilo z drugimi bližnjimi, ustanovilo pa se je eno krajevno skupino in dve vplačevalnici, ki izvrstno delujejo in napredujejo.

V splošnem je organizacija v vsakem oziru dobro napredovala. Boj imamo na jugu hud zlasti proti nezavednosti mas. Toda za separatizem pri nas niso tla. Naša taktika je povzročila, da so se nacionalci sami ubili.

Kar se pa tiče slovenskega strokovnega lista, imamo res primanjkljaj. Temu pa je v prvi vrsti vzrok, da mnogo slovenskih sodrugov raje naroča nemški list, daširavno ga ne razumejo zadostno. Če bi vsi slovenski sodrugi čitali svoje slovensko glasilo, bi število odjemalcev vsled tega poskočilo vsaj na 3000. To pa bi omogočilo večkratno izdajo lista.

Pri nas vladajo zlasti jezikovne težkoče, s katerimi moramo računati. Dočim zadostuje drugod znanje dveh jezikov, moramo v tržaškem tajništvu poslovati v štirih jezikih. V našem področju smo storili vse, kar je bilo mogoče in lahko trdimo, da delo ni bilo brezuspešno. Treba se je pač ozirati na posebne razmere na jugu.

Nato so poročali tajniki drugih tajništev o delovanju v svojih področjih.

Sodr. **Lill** je poročal kot urednik »Eisenbahnerja«. Povdarjal je med drugim: Našemu strokovnemu časopisju je posvečati posebno skrb. Nahajamo se v težkem obrambnem boju in je torej jasno, da nam je premagati velike težkoče. Moramo pa se omejevati glede na prostor, ki nam je v listu na razpolago. Za splošnost so poročila o majhnih shodih lokalnega značaja. List mora biti zrcalo celokupnega gibanja. Glavna naloga našega časopisja je prosvetno delo in temu se moramo v prvi vrsti posvetiti. Sskrbeti pa se mora tudi za to, da čita naše liste tudi občinstvo.

Nato se je razvila debata o poročilih. Pavdarjalo se je tudi potrebo ustanovitve lista za organizirane italijanske železničarje, katerih je okoli 600.

Drugi dan se je nadaljevala debata o poročilih v kateri se je med drugim povdarjalo, da pravovarstveni stroški ogromno naraščajo. Vzrok temu je ponajveč napačna varčljivost železniških uprav, kar veča možnost raznih nevarnosti.

Sodr. **Müller** je v zaključni besedi povdarjal, da se ne more ogrevati za predlagano stopnjevanje članskih prispevkov. Predlog za ustanovitev italijanskega lista pa se naj odkáže centrali.

Sodr. **Tomschik** je v zaključni besedi povdarjal, da je priklopitev članov v južni Tirolski tržaškemu tajništvu nemogoča stvar, ker ima le-to že itak zelo obsežno področje.

Sodr. **Rudolf Müller** je nato poročal o »železničarskem domu«. Posrečilo se je poceni zidati. Za železničarje pa ima njih lastni dom velik pomen, ker bo iz njega izhajalo mnogo izobraževalnega dela. Železničarji so lahko ponosni na svoje delo. Koncem svojega poročila je stavil sledeči predlog:

»Vsakemu članu naše organizacije, ki je obenem član društva »Železničarski dom«, (prispevek zanj znaša 1 krono na leto in se ga lahko plača v dveh obrokih) se nudi zanj in za svoje prenočišča po K 1:20 za osebo. Tistim članom organizacije, ki niso člani društva »Železničarski dom« se nudi pernočišče po znižani ceni 2 kron za osebo.«

Izventega apelira vodstvo organizacije kot upravitelj doma na solidarnost krajevnih skupin in vplačevalnic, da tudi še nadalje odračunajo po 3 vinarje od vsakega člana za stavbinski sklad. Kjer pa to še ni uvedeno, se naj nemudoma uvede vočigled dograjeni stavbi, da se more vršiti prevzete dolžnosti.

S tema odredbama, ki pa ne tvorita prisilnega razmerja, lahko damo zagotovilo, da bomo mogli izvrševati svoje dolžnosti ter po plačilu dolgov oddali dom organiziranim železničarjem kot dedščino.

Predlog je bil soglasno sprejet. Nadalnje izpopolnilne predloge se je odkazalo centrali.

V debati so delegatje izražali veselje nad dovršenim delom, ki bo moglo odgovarjati vsem zahtevam.

Tretji dan. Sodr. **Sova** je poročal za kontrolno komisijo. Kontrolo se je vršilo redno vsak mesec dvakrat, po pokrajinski kontroli pa štirikrat na leto. Našlo se je vse v popolnem redu. Poročevalc predlaga absolutorij. Predlog je bil soglasno sprejet.

Sodr. **Prohaska** je poročal za češko upravno komisijo, ki je bila tudi redno pregledana.

Nato je prišla na razpravo 2. točka dnevnega reda: »Organizacija in taktika, zavzemanje stališča napram stremljenju ločitve centralne organizacije v poklicne skupine.« Poročal je sodrug **Tomschik**.

Govornik opozarja predvsem na sklepe drugega avstrijskega železničarskega zbora, po katerem je v interesu vseh avstrijskih železničarjev nujno potrebno, da se vse kategorije združijo v skupni bojni organizaciji. Nadalje izvaja: Opraviti imamo s celo vrsto kategorijskih društev, ki so jih poklicali v življenje osebni in včasih tudi politični nagibi. V teh društvih se često prevladuje mnenje, da je lažje izvesti zahteve za posamezne kategorije, ker se tiče manjšega števila ljudi in torej manj stane. Ne manjka pa jim docela čut solidarnosti za solidarnost. To dokazuje dejstvo, da je mnogo teh društev prosilo za sprejem v koalicijo z nami. Seveda je tudi mnogo osebnih nagibov, ki igrajo pri tem svojo vlogo. Vedno jasneje pa postaja, da kategorijska društva niso v stanu doseči zboljšanj. To dovede do samodelnega uničevanja teh društev, in nam ne preostaja opraviti drugega kot nastop proti tem društvom, ki škodujejo celokupnosti.

Pa tudi v naši organizaciji se nahajajo razna stremljenja, s katerimi se je centrala morala pečati. Predvsem je pojav, da hočejo posamezne kategorije tvoriti svoje posebne skupine. Ti pojavi pa se niso toliko pojavili na deželi, temveč na Dunaju. Tvorbe sekcij v okvirju poedinih krajevnih skupin pa ne služijo namenu.

Na želje posameznih kategorij glede na konference in samostojna posvetovanja smo se v čim največji meri ozirali.

Naloga delegacijskega zbora je, da podpira centralo v njenem stremljenju proti vsaki vrsti separatizma. Centrala priznava potrebo, da se uveljavijo želje vsake posamezne kategorije v okvirju celokupne organizacije. Vselej pa mora sodelovati celota in vselej mora priti v ospredje interes celokupnosti. Odločno hočemo nastopiti proti vsem, ki stavijo vselej svojo osebo nad stvar. Zato vam predlagam sledeči predlog:

Delegacijski zbor nalaga centrali, da z vso vneto nadaljuje izgradbo zaupniškega sistema, da za posamezne kategorije sklicuje konference kakor doslej, če je to potrebno ter deluje na to, da se v posameznih skupinah uvede naprave, ki ob potrebi omogočajo posameznim kategorijam njih strokovne razprave posebej. O splošnih zadevah v skupinah in vplačilnicah pa se mora vselej skupno posvetovati in skupno sklepati.

Delegacijski zbor pozivlja centralo, da najodločnejše nastopa proti vsakemu stremljenju po ločitvi, ki bi se pojavilo v centralni organizaciji na škodljiv način. Če nastanejo v posameznih skupinah ali vplačevalnicah vzroki sporov, katerih podlaga je pritožba, da se na to ali ono kategorijo v skupini ni oziralo nje interesom primerno, mora centrala poravnati spor kakor je navedeno v prvem delu tega predloga.

Delitev skupin v manjše skupine itd., kar se vsled sporov često zahteva, je kolikor mogoče zabraniti, nasprotno, kolikor je praktično mogoče, naj se manjše skupine in vplačevalnice združi v večje. Izgradbo centralne organizacije je v interesu železničarjev pospeševati z vsemi namenu primernimi sredstvi.

Sedaj pa pridem k delu, ki nam nudi možnost za izvedbo tega sklepa. In to je izgradba zaupniškega sistema. S pomočjo centrale se je že za celo vrsto kategorij oživil tvoril zaupniški sistem. Tu pa so se zopet pojavile težkoče. Zaupni-

ški sistem ima predvsem nalogo, da v področju postaje ali pa na določeni progji podpira organizacijo v vsaki kategoriji. Z lokalnim delokrogom pa marsikateri niso zadovoljni. Toda tudi tu se je treba držati gotovih mej, ki jih nudi obstoječa organizacija. Centralno vodstvo pa mora biti vrhovna instanca za vsa vprašanja kategorij in za celokupnost. Zaupniški sistem mora biti povsod in predvsem krajevno omejen in le centrali je za vsak posamezen slučaj pridržano, da ustvari zvezo med zaupniki cele države. Pospeševati hočemo zaupniški sistem, toda vsled tega ne sme nastati nikakršna škoda za celokupnost.

(Konec prihodnjic.)

Veseljite se, da smejo dovoliti!

Kdo?

Seveda meščanski poslanci, pa ne morda za ljudske potrebe! Kaj še! Ljudstvo naj bo zadovoljno, da sme doprinesati žrtve za militarizem in marinizem. Molči naj in plačuje. Za vse drugo naj se ne zmeni. To je skrb drugih. Gospodje meščanski poslanci se veselijo, da smejo vojni upravi dovoliti vse, kar zahteva, tudi če ljudstvo ob tem gladu pogine.

V torek 26. m. m. je bil na razpravi vojni proračun. Za poročevalcem Rosnerjem je govoril češki separatist Nemeč. Vsebina njegovih izjavanj je sledeča: Socialnim demokratom očitajo še vedno popolnoma po krivici, da so sovražniki države, ker niso zadovoljni z armado v njeni sedanjih obliki. Socialni demokratje zahtevajo ljudsko armado in to, da bodi tudi vojak državljani z vsemi državljanskimi pravicami. Izdatki za armado postajajo od leta do leta silnejši, a vzporedno s temi izdatki ne gre narodnogospodarski razvoj Avstrije. Glede povišanja prejemkov oficirjev pravi Nemeč: Gotovo je, da močno vpliva sedanja draginja na prejemke oficirjev, ali pomisliti je treba tudi na to, da življenjski pogoji vojakov po vojašnicah nič več ne ustrezajo današnjim zahtevam časa. Končno izjavi, da bodo glasovali socialni demokratje proti vojnemu proračunu, ker ne prinašajo izdatki za armado prav nič onega, česar potrebujemo: Blagostanja, omike in svobode. — Delegat Klofač pravi, da so Čehi zato proti zahtevam armade, ker je armada glavna opora centralističnega in Slovanom sovražnega sistema. Izjavi, da bo glasoval proti vojnemu proračunu. — Na popoldanski seji je govoril sekcijski šef grof Forgach o zmedah v Albaniji. — Na seji v sredo je govoril delegat sodrug Leuthner, ki je pokazal najprej, kako da si nasprotujeta izjavi grofa Forgacha in italijanskega zunanjega ministra di San Giuliana. Potem je silno ostro kritiziral nastopanje avstrijskih častnikov, ki hočejo igrati po vsej sili zadnji čas politično vlogo v državi. Na podlagi pisave dveh vojaških listov »Danzers' Arme-Zeitung« in »Militärische Rundschau« dokazuje, da se širi med avstrijskimi častniki duh, kakršen je vladal v Turčiji, ko so upropastili častniki v mladoturški stranki državo. Končno je prav krepko pokazal na razmere, ki vladajo pri 6. stotnici 17. pešpolka v Celovcu. — Ministrski predsednik grof Stürgkh je nato govoril in dejal, da se mora na vsak način dobiti pokritje za zvišanje oficirskih plač. (Kako energično zna govoriti Stürgkh, kadar ne gre za ljudske zahteve.) — Grof Forgach je nato branil postopanje zunanjega ministrstva. (Pač nehvaležno delo!) — Na popoldanski seji je govoril dr. Krek in zahteval preustrojitev pouka po kadetnih šolah. Mladi oficirji bi se morali zanimati tudi za socialna vprašanja. Končno je govoril ostro proti dvoboju. — Dr. Kramar pravi, da je izvedel, da hoče Avstrijsko-Ogrska mobilizirati proti Rusiji. Sviri vlado pred tem korakom. Na četrtkovi seji je bil sprejet redni in izredni vojni proračun. Potem je bila razprava o mornariškem proračunu. Delegat sodrug Leuthner je pokazal, kako da nezmiselno povečavamo našo vojno mornarico. Izdatki za vojno mornarico so narasli trikrat višje, kakor pa se je dvignila naša zunanja trgovina. (Poročevalc o mornariškem proračunu je hotel namreč dokazati, da pospešuje vojna mornarica našo zunanjo trgovino.) — Delegat Schlegel (krščanski socialc) je dejal: Veselimo se, ker lahko dovolimo res visoke zahteve mornarice (!) —

Mornariški proračun so seveda ravno tako navdušeno sprejeli vladni podrepniki kakor prej vojni proračun.

Delo delegacij je končano. Brez obotavljanja so odobrili meščanski delegatje velikanske izdatke za armado in mornarico in tudi nič se jim ni zaleto, ko so pritrdili izrednemu kreditu za zgradbo starih novih dridnotov. Vedno predrznejše se igrajo meščanski delegatje z blagostanjem avstrijskega ljudstva. Ko je šlo leta 1910 za zgradbo prvih dridnotov, so imeli meščanski delegatje še nekaj pomislekov, in udali so se le, ko jim je bil obljubil vojni minister, da ne bo do leta 1916. nobenih izrednih izdatkov za armado in mornarico. In popolnoma so se umirili, ko je prišel finančni minister v delegacije in izjavil, da ne bodo prikrajšani izdatki za povzdigo narodnega gospodarstva vsled velikih stroškov za vojno in mornarico. Besede obeh so bile seveda prazne obljube, a meščanski delegatje se niso spomnili letos prelomljene besede, ni jih motilo gospodarstvo s § 14. in povišanje rekrutnega kontingenta, ne veliki mobilizacijski stroški, ampak z navdušenjem so pritrdili naravnost blaznim zahtevam vojnega ministra in mornariškega poveljnika. Zato jih je pa tudi pohvalil po glasovanju mornariški šef, admiral Haus, rekoč: »Nikdar še ni noben mornariški poveljnik lažje prodril s tako velikimi zahtevami, kakor jaz v tej delegaciji. To pa so mi omogočili skoraj vsi gospodje govorniki, ki so nastopili. Zahvalim vse govornike, ki so govorili z besedami priznanja o mornarici.« Lehko delo je imel gospod mornariški poveljnik, ker so mu zgladili pot vsi meščanski delegatje. Edini, ki je govoril proti zahtevam mornarice, je bil sodrug Leuthner. Admiral Haus je odgovarjal Leuthnerju, ali tako površno in s tako cenimi frazami, kakor znajo pač taki visoki gospodje. Sodrugi Leuthner je zlasti pokazoval na kričeče razmerje med stroški za vojno mornarico in onimi za trgovsko mornarico. Admiral Haus je nato dejal, da prav očitno pokaže trdosrčnega birokrata, ki vidi samo do roba zelene mize — da ni njegova naloga, spuščati se v narodna gospodarska razmotrivanja! — Zopet je imelo ljudstvo priliko, spoznati svoje škodljivce, ki mu odjedajo košček kruha za sebične namene. Na kolenih pred vlado so složni vsi: Nacionalci vseh barv, klerikalci vseh narodov, radikalci in naprednjaki.

Dopisi.

Trst južna železnica. (Nacionalna gonja.) Ker narodnjaška gonja med osebjem in delavci več ne vleče in je večina slovenskih uslužbencev spoznala, da je ta gonja samo zato, da gotovi narodnjaški hujskači v kalnem ribarju, so se te korifeje »milega naroda« morale ogledati za kakim drugim predmetom svoje gonje. Sedaj napadajo in blatijo narodnjaki po svojih zloglasnih listih kakor »Edinost«, »Dan« itd. vse tiste, ki ne obvladajo dobro slovenskega jezika. Predvsem jim je v želodcu železniški zdravnik dr. Dufek. In ravno ta zdravnik je vsled svojega izvrstnega strokovnega znanja in človekoljubnosti med osebjem splošno priljubljen. Ker pa ta zdravnik samo za silo govori slovenski, se je silno zameril narodnjaškim bogovom. Zahtevajo slovenskega zdravnika, četudi je zelo sirov in oduren napram uslužbencem. Če se jim že ljubi napadati zdravnike, bi imeli pri dr. Martinisu zato vzroka dovolj, saj je dal že vse preveč povoda za pritožbe. Ali je morda zavist povod te gonje? Če pa je s tem pomagano osebju in potnikom, pa je drugo, zelo veliko vprašanje. Železničarji pa so že spregledali narodnjaške pajacade ter jih ni prav nič volja prenašati posledice narodnjaških oslarij. Menimo, da se razumemo!

Grobelno pri Celju. Dne 10. maja so imeli železničarji v Grobelnem svoj shod, na katerem je bilo mnogo železničarjev. Od tedaj nimajo nekatere osebe nobenega pokoja več. Rzasajajo in razbijajo ter klepečejo, da se kar kadi. Najbolj se pa odlikuje v tem poslu žena nekega prožnega obhodnika, ki jo kličejo Krampel. Njo organizacija tako grozovito peče, da kriči kar po progji, kako so železničarji neumni, če plačujejo v organizacijo, in pa če bi bili vsi tako pridni, kakor je njen mož,

bi se jim prav dobro godilo, in imeli bi jih gospodje radi, kakor imajo take kakor je ona. Njo imajo res nekateri gospodje tako radi, da so morali njo in njenega moža zaradi tega prestaviti. O, vemo še nekateri stvari! Gospa Krampel, le prenehajte s svojim jezičkom, da se nam ne bo treba braniti z drugimi stvarmi, ki bi dokazovale, kdo je priden, kdo pa ni.

Lep posel. (Dopis iz Celja.) Pred mesecem je imela tukajšnja železničarska organizacija shod, na katerem so ožigosali po zasluženju sodrugi, a tudi neorganizirani delavci, razmere na naši progji in postaji in pa navade nekaterih »višjih« gospodov kakor Flug in Hermann. Seveda ni tem gospodom všeč, da se upajo delavci javno nastopiti proti njihovemu početju. Ker pa ne morejo vsega izvedeti, kar so govorili delavci na shodu, so si najeli človeče, v osebi ogibnega čuvaja Jurija Čretnika ki opravlja lepi posel denunciantstva. Čretnik ne opravi pri postajenačelniku ničesar — ta ga že predobro pozna — zato si je pa izbral za svojega »zaupnika« prožnega mojstra Hermanna. Seveda je popadel vse marne Čretnikove g. Hermann kakor lačen pes kost. Kmalu nato je pričel Hermann izpraševati delavstvo telefonično, če je kdo truden, da naj pride na postajo, kjer mu preskrbi lažje delo itd. Ker so pa delavci popolnoma pravilno ocenili to nenavadno usmiljenje gospoda prožnega mojstra, ni bil noben »truden«. G. Hermann je ves žalosten konstatiral, da so delavci toliko prebrisani, da ne gredo na njegove cukerčke. Organizirane delavce sovraži g. prožni mojster, kolikor le more. Pred kratkim je opazil, da govori delavka, ki ruje travo na progji, z organiziranimi železničarjem. To ga je tako razburilo, da je prepovedal delavki, govoriti s tem sodrugom. Končno svetujemo gospodu prožnemu mojstru, da naj prihaja na naše shode. Tako bo zvedel popolno resnico in ne bo se mu treba zatekati k denunciantstvu. Čretniku pa čestitamo, da si je izbral tako čedno opravilo, naj ga le opravlja še nadalje prav vestno. Upamo, da se bomo še večkrat pečali na tem mestu z njegovim judeževim delom. — Rdeča straža, ki vse vidi.

Iz Jesenic. Ravnatelj Galamboš je izdal poseben ukaz, da se mora nastavljenec izjemoma izplačati njih zaslužek že 30. 5. Delavci pa so imeli posebno izjemo, da so dobili svoj zaslužek tri dni pozneje nego nastavljenci. To pa je zasluga kanclista gospoda P., ki je popolnoma pozabil na delavce. On je seveda dobil svoj denar že poprej in je čakal potem z izgotovljenjem plačilne liste toliko časa, da se je svojega denarja poprej iznebil. Želeli bi temu gospodu samo, da bi on najzadnji dobil svojo plačo, ker potem bi gotovo ne pozabil na druge. Morda bi se mu to ne zdelo posebno prijetno, ali zdravo bi pa bilo. Upamo pa, da se bo poboljšal in da bo vsaj takrat normalen, kadar bo treba izdelati plačilno listo. Svetujemo mu, da se naj za pivo pobriga šele tedaj, ko bo s svojim delom gotov, ker delavce pač ni volja prenašati posledice njegovih navad. Ali se morda boji, da bi drugi pivo prej izpili nego pride on do njega? Od njega zahtevamo samo, da v redu izvrši svojo službo, da ne bodo drugi prizdeti po njegovi nemarnosti, sicer pa naj dela kar hoče. Nismo pa voljni čakati na naše trdo prislužene vinarje samo zaradi njegove nemarnosti. Tudi delavci bi radi prvega vsacega meseca dobili svoj denar, ker so ga že zaslužili.

Pa še na nekaj moramo opozoriti tega gospoda, namreč, da naj nikar ne pozabi napraviti plačilnih listkov. Te absolutno zahtevamo, ker so za nas važni. Napraviti pa se jih mora za vsakega, ker je to že po uradnem listu zapovedano.

Ob tej priliki pa opozarjamo še g. Čepelnika, kontrolnega čuvaja in vnetega zvezarja, naj raje pometa pred svojim pragom, kjer ima smeti dovolj, druge pa naj v miru pusti. Če mu pa žilica le ne bo dala miru, pa tudi njemu lahko posvetimo nekoliko več prostora. Menimo, da smo se razumeli!

Prizadeti.

Zvezarjem v album. (Dopis iz Jesenic.) Tržaška giftna krotka, imenovana »Jugoslovanski Železničar«, nima drugega nujnejšega opravka, nego udrihati po posameznih sodrugih. Vsa duševna revščina zvezarjev zijá v predalih tega li-

stiča. Nikdar se tam ne more najti kakšnega poučnega spisa, pač pa zato temveč udrihanja po nasprotnikih. Pa kakor so že narodnjaki sploh, nimajo na vsem božjem svetu drugega namena, nego zastrupljati javno mnenje in sejati razdor med oboje. Pa je tudi umevno. Kjer ni argumentov, tam služi kol. Tako pa je pri zvezarjih še vselej bilo. Posebno se šopiri tu neko zvezarsko človeče, ter hoče vse spraviti v »blaženost« majke Zveze. Toda kšeft mu ne gre predobro, ker zaslepljenci pridejo že do spoznanja, kakšnim mešetarijem z narodnostjo so padli v kremplje.

Če že ti ljudje hočejo boj, mi se ga ne bojimo. Vajeni pa smo bojevati se s poštenimi sredstvi. Na gotove svoje člane pa je »zveza« lahko ponosna, zlasti pa na tiste, ki ne vedo, da morajo opravljati svojo službo, tudi če so člani Z. J. Ž. Upamo, da bo to zadostovalo, če ne še lahko kaj več povemo.

Domače vesti.

Potrebščine državnih železnic. V državnem proračunu za leto 1914/15 je vpostavljen znesek 120 milijonov kron za investicije. Ta znesek zaostaja za deset milijonov napram državnemu proračunu za leto 1913. Razliko se pojasnjuje s tem, da je iz kreditov za leto 1913 preostal še znaten znesek, ki se ga prenese za nadaljnjo vporabo na leto 1914. (Ali niso morda to »prihranki« pri »regulaciji« plač?) Kar se tiče zlasti vozil, je koncem leta 1913 še preostalo na kreditu 9,2 milijonov kron; za isti namen je bilo v prvem polletju 1914 na razpolago 19,5 milijonov kron. Za leto 1914/15 se zahteva 40 milijonov. Za dobo od 1. januarja 1914 do 30. junija 1915 je torej skupno določeno skoraj 69 milijonov za vozila.

Nameravana poslabšanja turnusov pri južni železnici. V tej zadevi so bili 25. aprila t. l. državni poslanec sodrug Tomschik, sodrugi Weigl, Hondl in Kasperbauer pri prometnem ravnatelju Nesslerju ter so tam zastopali stališče vlakospremnega oboja glede na poslabšanja turnusov zlasti pa glede odvzeta prostih dni iz turnusov.

Južno železniška uprava, odnosno ravnatelj Nessler je izjavil, da se ne more govoriti o odvzetju prostih dni, temveč, da se jih vzame samo iz turnusov in se jih bo dalo, če bodo dotični zanje prosili. Zastopniki organizacije pa so povdarjali, da oboje pod vsemi pogoji vztraja na določitvi prostih dni v turnusih, ker je prepričano, da pogostoma tudi pri najboljši volji uradnikom ni mogoče ugoditi prošnjam za proste dni, vsled česar bi nastali spori med uradniki in uslužbenci, kar bi pogostoma povzročilo kazni.

Inšpektor Bračić, ki je tudi bil navzoč, je povdarjal razlike, ki izhajajo iz tega, če se obdrži proste dneve še nadalje v turnusih, ker bi turnusi z malim številom skupin (partij) imeli mnogo več prostih dni nego turnusi z velikim številom skupin.

Sodrug Tomschik je opozarjal na svoječasno izjavo železniškega ministrstva, po kateri se ne sme poslabšati turnusov, ter povdarjal, da pomeni črtanje prostih dni poslabšanje turnusov. Sodrug Weigl je opozarjal na nujnost zadeve z ozirom na sklepe, ki jih je storilo mnogo shodov vlakospremljevalcev.

Po daljšem razgovoru, ki so se ga vdeležili vsi sodrugi, je gosp. ravnatelj Nessler obljubil, da bo potrebno ukrenil. Zastopniki oboja so po nastopu ravnatelja prišli do naziranja, da se utegne ta zadeva rešiti ugodno za oboje.

Na podlagi tega izida prosimo vlakospremno oboje, da počaka nadaljnjih ukrepov.

Nadalje še navajamo, da se je na zadnji seji personalne komisije vlakospremljevalcev stavilo trditev, da je oboje itak zadovoljno, da ga pa hujskajo izven oboja se nahajajoče osebe, ki od tega žive! Prepuščamo oboju, naj samo razsodi, če ta trditev odgovarja resnici.

Avstrijski proračun za 1914/15. Ministrstvo razpošilja proračun za leto 1914/15, ki mu je prirejano naslednje pojasnilo: »Vlada je predložila poslanski zbornici državni proračun in načrt finančnega zakona za proračunsko leto 1914/15. Ta

korak je storila v nadi, da omogoči sklicanje parlamenta v doglednem času ugoden razvoj po iniciativi predsednika poslanske zbornice drja. Sylvestra uvedene akcije za zopetno upostavitev normalnih razmer v deželni upravi kraljevine Češke in za delazmožnost državnega zbora.« Iz tega vidimo, da razume naša vlada tudi šale. Državnega zbora ni nikjer, a vendar mu je predložila vlada proračun, to se pravi, poslala ga je predsedniku Sylvestru, ki ga je lepo varno zaklenil v miznico. In sedaj je predložen gospodom poslancem proračun! Dalje to! Vlada govori o sklicanju parlamenta v doglednem času, a prav tisti dan razglaša tri naredbes po § 14, ki bodo veljavne šele s 1. januarjem 1915! Če je vlada res tako trdno prepričana, da prične državni zbor z delom v doglednem času, čemu potem še vedno § 14? Najbrže misli gospod grof Stürgkh gospodariti s § 14. tja do novega leta. Proračun izkazuje 3.460.987.902 K dohodkov, 3.460.726.156 K stroškov, prebitok 310.397 K. Ta prebitok se pa izkaže takoj za veliko »farbarijo«, ker je vlada upostavila med dohodke tudi posojilo 222 milijonov 800 tisoč K. Torej gospodarimo s prav poštenim deficitom.

Na ljubljanskem južnem kolodvoru je skočil s tira v soboto 30. m. m. zjutraj en železniški voz 1. in 2. razreda dunajskega brzovlaka. Brzovlak je imel 10 minut zamude in zadnji vozovi brzovlaka, so zavozili v gorejski vlak, ki je bil pripravljen za odhod in v katerem so bil že potniki. Resnih poškodb ni dobil noben od železniških uslužbencev, čeprav je ravno ob tem času vse polno premikalnega oboja na tiru, in tudi noben potnik. Prestrašili so se seveda potniki močno. Materielna škoda je pa seveda precejšnja, zakaj voz, ki je skočil s tira, je zdrobil vse naokolo. Nesreča je posledica zloglasne štedljivosti uprave južne železnice.

V Avstriji imamo res preveč denarja. Dr. Pagen je potoval po Črni gori in opisal to potovanje. V opisu pripoveduje prav zanimive reči o subvencijah avstrijske vlade črnogorski avtomobilni pošti. Dr. Pagen piše: »Prav dober vtisk napravlja obrat avtomobilne pošte, s katero lahko prepotujemo velik del Črne gore. Prvotno so bile avtomobilne vožnje zasebno podjetje akcijske družbe Laurin in Klement iz Mlade Boleslave na Češkem. Pred približno šestimi leti je prevzela črnogorska vlada sama avtomobilni obrat in vzdržuje redno avtomobilno zvezo med Kotorom in Cetinjem, Cetinjem in Podgorico in Podgorico in Nikšičem. Nedostatek so visoke vozne cene, ki ovirajo, da bi se posluževali avtomobilne vožnje slabše situirani ljudje; tako velja n. pr. dveinpolurna vožnja s Cetinja v Podgorico 8 K. Ali črnogorska pošta mora nastavlja tako visoke cene, če hoče le nekoliko pokrivati stroške. Ko je prevzela črnogorska vlada avtomobilni obrat od češke tvrdke, je bila sklenila prav nezmisljeno pogodbo: Tvrdki Laurin in Klement mora plačati za vsak prevoženi kilometer eno krono. Vlada bi se seveda rada otresla te težke pogodbe, a pogodba velja 10 let, od katerih ni potekla niti polovica. Razen tega pa ima tvrdka še neke posebne funkcije v Črni gori: Vsako leto dobi namreč od avstrijske vlade subvencijo 40.000 K in od trgovske zbornice v Pragi 20.000 K. Avtomobilna pošta spada sicer v področje poštne uprave, a je kljub temu popolnoma samostojna, ona je država v državi. Vodi jo nek bivši avstrijski železniški uradnik. — Tako dr. Pagen. Avstrijska vlada ima res denarja v izobilju: Subvencionira albanskega kneza, subvencionira črnogorsko pošto, avstrijsko ljudstvo pa strada. Kakšen »plemenit« povod ima avstrijska vlada, da plačuje kapitalističnemu podjetju po 40.000 K na leto, v desetih letih torej 400.000 K? Za železničarje seveda ni denarja!

O Vojni, voditelju »češkoslovske Zveze železničarjev« piše »Zarja« sledeče: Glasilo mladočehov »Narodni Listy«, ki so razkrinkali Šviho, prinašajo novo senzacionalno razkritje in sicer tudi o odličnem članu ravno iste stranke, ki jej je pripadal Šviha. Jan Vojna, predsednik izvrševalnega odbora narodno socialne stranke, predsednik deželne zveze železniških nastavlencev in državni poslanec, je izrabljaj organizacijo železniških nastavlencev v najgrše sebične namene.

To mu očitajo »Narodni Listy«. Tudi s policijskim komisarjem Klimo je bil v zvezi. Dokler ni bil Vojna predsednik izvrševalnega odbora narodno socialne stranke, je igral opozicionalca nasproti vodstvu in nastopal proti vsakemu vmešavanju stranke v delo organizacije železniških nastavlencev. Opozicionalnost je pa vrgel takoj v staro šaro, ko je prišel v vodstvo stranke in ko je bil izvoljen tudi za državnega poslanca. — Vojna je po poklicu oficiant z letno plačo 2800 K. Živi pa zelo luksurično, samo za stanovanje izdaja 1200 K.

Na shodih železničarjev je predlagal vedno silno ostre resolucije proti vladi in sicer zato, da ustreže želji dr. Klime. Klima ga je prosil za to, da lahko poroča vladi o opozicionalnem stališču organizacije, čeprav člani niso soglašali s tonom resolucij. Za karijero dr. Klime so morali torej igrati narodno socialni železničarji revolucionarce. Da Vojna ni napravilj kakih uslug Klimi samo za »božji lon«, to je pač precej verjetno.

»Narodni Listy« objavljajo pismo Vojne nekemu železniškemu nastavlencu. Od tega nastavljenca zahteva Vojna 350 K za uslugo, ki mu jo je izposloval Vojna pri odboru deželne zveze železničarjev, katere predsednik je Vojna sam!! Pa še druge čedne kupčije razkrivajo »Narodni Listy«. Vojna je tudi zaupnik zavarovalnice zoper nezgode. Pri tej zavarovalnici si je bil zaračunal dijete za delo, ki ga sploh ni bil napravil. Od graditelja hiše, ki je last železniških nastavlencev je dobil Vojna dvakrat po 300 K! — Železničarska organizacija, katere predsednik je Vojna, ima 16.000 članov.

Če je vse resnično, kar razkrivajo »Narodni Listy« zadnje mesece o narodno socialni stranki, tedaj ne moremo dovolj obsoditi voditeljev, ki tako brezvestno in za tako sebične namene diskreditirajo veliko stranko pred vsem svetom. Priistaši narodno socialne stranke pač niso odgovorni za umazane kupčije svojih voditeljev, ali trpeli bodo vsled tega povsem nedolžno, ker pade vsled nemoralnih dejanj njihovih voditeljev težka senca tudi nanje, ki so iz čistega prepričanja v stranki.

Inozemstvo.

Velika nesreča na morju.

Na reki sv. Lovrenca v Kanadi je v noči od 28. na 29. maja t. l. vsled goste megle trčil velikanski parnik kanadske železniške družbe »Empress of Ireland« ob danski parnik za premog »Storstad«. Le-ta je zavozil v prvega ter ga pri sredi razbil. Pri tem pa je zmečkal več potnikov. V desetih minutah se je potopil velikanski parnik na dnu reke, ki je tam zelo globoka in široka. Potegnil je s seboj stotine ljudi. Po novejših poročilih je utonilo 937 oseb. Na ladji je bilo 1463 oseb, katerih se je rešilo samo 525. Med temi je bilo potnikov prvega razreda 22 moških, 11 žensk, drugega razreda 27 moških, 15 žensk, tretjega razreda 150 moških, 16 žensk. Moštva ladje se je rešilo 283 oseb. Otrok se je rešilo dvoje iz tretjega razreda. Ko se je pred dobrimi dvema leti potopil parnik »Titanic«, je bilo število žrtev 1503, torej je sedanja katastrofa za »Titanicovo« največja v zadnjem času.

Strahotna nesreča se je pripetila okoli treh zjutraj, takrat so odposlali tudi zadnje brezžično poročilo z nesrečne ladje. Parnik »Storstad« je tako močno zavozil v »Empress of Ireland«, da je takoj vdrla voda vanj. Vsi potniki so bili v trdem spanju. Kdor je le mogel, je pribežal po strahotnem sunku na krov, kjer je vladala največja zmešnjava. Na pomoč je prihitel kanadski vladni parnik »Eureka«. Na ta parnik se je rešil tudi kapitan potopljene ladje, ki pripoveduje: Ob dveh zjutraj sem zagledal ob strani naše ladje veliko ladjo in sem takoj ukazal, naj obrnejo naš parnik. Ali bilo je že prepozno. Prihajajoči parnik je zavozil z veliko močjo v stran naše ladje, ki je bila naenkrat prerezana v dva dela. Ukazal sem odpeti rešilne čolne, a naš parnik se je že pričel potapljati. Žal, da se niso mogli rešiti vsi potniki na čolnih. Deset minut potem, ko se je zgodila nesreča, se je bil že potopil moj ponosni parnik. Grozni prizori so se odigravali v teh minutah. Mnogo potnikov, ki niso dobili prostora v re-

šilnih čolnih, je poskakalo v valove, da si rešijo življenje.

Moje moštvo je pokazalo vzorno disciplino. Skušalo je, da spravi najprej ženske in otroke v rešilne čolne. Ali strah med potniki je bil nepopisen. Divji prizori obupa so se odigravali, tako da ni moglo niti moštvo niti oficirji vzdrževati reda pri rešilnem delu potnikov. Vedno bolj se je pogrezal »Empress«. Med zadnjimi, ki so stopili na rešilni čoln, smo bili oficirji in jaz. V gosti megli smo poizkušali določiti smer vožnje proti bregu. Med vožnjo smo potegnili v čoln več kakor 30 ljudi, sicer še živih, a že brez zavesti. Okolo pol šestih nas je sprejel parnik »Eureka«.

Kapitan vladnega parnika »Eureka«, ki je bil prišel prvi na kraj nesreče, je pripeljal v Fatherpoint 50 trupel in 60 živih ljudi. Med rešenimi je zelo malo žensk in otrok. Rešeni potniki pripovedujejo, da je bil sunek tako močan, da so odleteli s postelj. Nato so takoj bežali na krov in poskakali v rešilne čolne. Oni potniki, ki so se zadrževali z oblačenjem, so vsi ob življenje. Utonili so v sobicah.

Takoj nato, ko je trčil parnik »Storstad« ob »Empress« in je prišla voda do kotla, se je pripetila tudi eksplozija. Stroji so prenehali in na parniku je bila popolna tema. Potniki, ki so stali na krovu, je odplula voda. Moški in ženske so kričali v smrtnem boju, nekateri so se borili za prostor v rešilnih čolnih. Parnik se je potapljal z nepopisno naglico.

Na potopljenem parniku je bilo seveda največ Kanadcev, a tudi mnogo Angležev, Ircev, Norvežanov in Nemcev. Med potniki je bil tudi en Avstrijec: Jožef Zebulak iz Oderberga v Šleziji.

»Empress« je bil zavarovan pri različnih zavarovalnicah za ladje na Angleškem za 8 milijonov mark. Blago, ki se je potopilo s parnikom, je vredno 3 milijone. Danski parnik »Sorstad«, ki je zadel ob »Empress«, je dobil le neznatne poškodbe in je priplul v montrealško luko.

Socialno demokratični poslanci v nemškem državnem zboru. Ob zaključitvi zasedanja nemškega državnega zbora obsedeli socialno demokratični poslanci, ko je pozval predsednik poslance, naj zakličejo cesarju »Slava«. Zaradi tega je bilo seveda ogorčenje na vseh straneh in v gosposki zbornici je zahteval grof York od justičnega ministra, naj kazensko postopa proti vsem 111 socialno demokratičnim poslancem. Justični minister je nato odgovoril, da bi bilo tako postopanje opasno, ker bi bili socialno demokratični poslanci skoraj gotovo oproščeni in to bi bil le triumf zanje. Takrat, ko kličejo poslanci cesarju »Slava«, uživajo še poslaniško imuniteto in zato je tudi odklonil državni pravdnik kazensko postopanje proti socialno demokratičnim poslancem. (Prejšnja leta so zapuščali ob takih prilikah socialno demokratični poslanci dvorano.)

Razdelitev balkanskih dolgov. Visoka Porta je francoski vladi že predložila pregled, iz katerega je razvidno, kakšen znesek javnega dolga in drugih dolgov Turčije pride na posamezne balkanske države. Po tem pregledu, ki bo razdeljen med člane tujezemskih delegacij mednarodne komisije za finančno balkanska vprašanja, ima prevzeti Grška 14.315.000 turških funtov (1 turški funt = K 21.80), Bolgarija 4.076.000, Srbija 4.452.000, Albanija 1.090.000 in Črna gora 151.000 turških funtov. Komisija bo 15. junija zopet pričela s svojim delom. Otomanski delegatje so predložili tudi seznam zahtev otomanskih (turških) zasebnikov za škodo, povzročeno po balkanskih državah med vojno.

O združevalnem stremljenju francoskih železničarjev. Na 25. zveznem zboru francoskih železničarjev, ki se je vršil meseca aprila, je bilo zastopanih 174 skupin po 131. delegatih. Kongres je sklenil odločno akcijo za zopetno nastavljenje tovarišev, ki so bili odpušteni leta 1910 povodom takratne stavke. Za zvišanje varnosti na železnicah se je zahtevalo še tretjega moža na vsako lokomotivo, ki bi imel nalogo opazovati progo, dokler se ne uvide zanesljivo delujoče repeticijske naprave. Nadalje se je zahtevalo nastavljanje železničarjev za nadzorovanje varnostne službe. Članski prispevek v bodoče ne sme zna-

šati manj nego 75 centimov na mesec. Od teh naj se 40 centimov odračunava centralni blagajni (dosedaj se je odračunavalo 17 in pol centimov). Najvažnejši sklep se peča z enotno organizacijo, ki je v interesu železničarske organizacije nujno potrebna. Zvezno načelstvo je moglo poročati o razveseljivem napredku organizacije, ki bo kmalu zopet dosegla svojo moč, kakor jo je imela pred nesrečno stavko leta 1910.

Raznoterosti.

Rekord v železniški hitrosti. Pred kratkim je odšel iz Moskve prvi ekspresni vlak v Vladivostok, ki je na skrajnem vzhodu Sibirije. Progo je vlak prevozil v osmih dneh v dolžini 11.000 kilometrov. Nikjer se ne ustavi več časa. Pozneje nameravajo napraviti zvezo s pariškim ekspresnim vlakom, vsled česar bo mogoče dovršiti ogromno pot iz Pariza v Vladivostok v eni vožnji. Na ta način bo potovanje iz Pariza v Tokio, glavno mesto Japonske, skrajšano za tri četrtine.

Iz organizacije.

Sosmrtno odpravninski sklad.

Od 29. marca do 7. maja 1914 se je izplačalo podpore za sledeče smrtne slučaje:

72. Čerovsky Emil, Pardubice	200 K
73. Koch Josip, Saalfelden	200 «
74. Potokar Anton, Maribor II.	100 «
75. Schmid Urša, Maribor I.	100 «
76. Lohner Anton, Neuleugbach	100 «
77. Červený Josip, Vysočan	100 «
78. Patek Marta, Lundenburg	100 «
79. Vazač Anastazija, Favoriten II.	100 «
80. Kozel Josip, Liberec	100 «
81. Totzauer Josip, Spornitz	200 «
82. Ortner Josip, Wels	100 «
83. Miksa Karolina, Penzig	50 «
84. Moik Ana, Gradec II.	100 «
85. Zein Karol, Homotov	200 «
86. Schmutzer Fran, Favoriten II.	100 «
87. Pytlík Roza, Ottakring	100 «
88. Ruttner Karol, Dunaj III.	100 «
89. Pokorný Ivan, Iglava	100 «
90. Gritzner Ivan, Celovec	200 «
91. Walter Friderik, Napagedl	200 «
92. Gasperčič Ivana, Trst I.	50 «

Izplačan znesek 2700 «

Umrlo je 14 članov in 7 žen.

Izprememba naslova.

Poklicno združna zavarovalnica zoper ne-zgode na avstrijskih železnicah naznanja ponovno, da ima sedaj svoje urade na Dunaju VI./1, Linke Wienzeile 48/52, ter prosi, da se ji vse poštno pošiljatve pošilja na ta naslov.

Pozor člani! Z ozirom na notico, objavljeno v 9. številki našega lista z dne 1. maja t. l. se naznanjamo, da nudi g. dr. Weltmann v Pistyanu 50 odstotni popust za zdravljenje (stroške za zdravnika) skozi celo kopališko sezono.

Gospodarski pregled.

Občni zbor južne železnice. Dne 30. maja se je vršil na Dunaju občni zbor južne železnice. Predsedoval mu je dvorni svetnik vitez pl. Eger, navzočih pa je bilo 503 delničarjev za 443.870 delnic z 9121 glasovi. Najprej se je odobrilo računsko poročilo za leto 1913. Izstopajoče gospode upravnega sveta in nadzorstvenega kolegija se je na novo izvolilo. K znanim sanacijskim načrtom je poudarjal predsednik, da pomenijo isti kompromis, ker ne zadovoljijo nobenega dela. Vkljub temu pa lahko zagotavlja, da je uprava storila vse, da čim najodločnejše varuje interese delničarjev. Razvila se je živahna debata, v kateri je delničar Marburg stavil samostojne predloge za sanacijsko akcijo. Dr. Heymann (Maribor) je zahteval sklicanje izvenrednega občnega zbora, ki bi imel voliti zaupno komisijo delničarjev za pregledanje predlogov uprave ter pozneje poročal na občnem zboru, ki bi se ga določilo.

Naslanjaje se na predloge delničarjev Walltucha, Marburga in Heymanna se je potem sprejelo predloge uprave in obenem s sanacijo združeno izpremembo pravil. Uprava je po tem upravičena najeti 4 in pol odstotno obligacijsko posojilo v nominalnem znesku 150 milijonov frankov ali 121.5 milijonov mark ter znižati delniško glavnico od 364.098.000 frankov s tem, da prepečati delnice od 500 na 200 frankov. Po glasovanju je predsednik z zahvalnimi besedami zaključil občni zbor.

Poročila o shodih.

Nabrežina. 15. maja t. l. se je vršil prav dobro obiskan železničarski shod. Na dnevnem redu je bilo: Železničarske razmere in občinske volitve.

Shod je otvoril in mu predsedoval predsednik tukajšnje skupine železničarjev, sodrug Jan, ki je podal takoj besedo sodr. Kopaču iz Trsta. Le-ta je poročal o zvižanosti železničarske uprave, kako hoče poslabšati delavni čas in druge stvari. Priporočal je utrditev organizacije, ki je edino uspešno obrambno sredstvo, s katerim delavstvo še razpolaga in boju za bolj dostojno in človeško življenje.

Predsednik poudarja, kako narašča draginja v Nabrežini in kako hišni posestniki zmerom dražijo stanovanja in da je že sedaj vse za 120 % dražje kakor v Trstu. Obžaluje, da se vse kategorije enako ne zanimajo za delovanje in boje organizacije.

Nato prečita zahteve železničarjev v Nabrežini, ki so bile enoglasno sklenjene in so sledeče:

1. Zvišanje stanarinske doklade od 70 % na 90 %.
2. Zvišanje kraške doklade od 10 % na 20 %.
3. Zvišanje začetne plače kurilniškimi postajnim in skladiščnim delavcem za 30 vin. in zraven 30 % draginjskih doklad, brez da bi se kaj smelo oškodovati pri plači.
4. Delavcem vseh strok, ki so dosedaj pri akordnem delu, naj se odpravi akord in zato določi višjo dnevno plačo.

Opomniti moramo južnoželezniško ravnateljstvo, da naj upošteva te točke in naj nas reši te neznosne draginje v Nabrežini. In če se zde te zahteve železniški upravi pretirane, naj se sama prepriča o tukajšnji draginji.

Predsednik poudarja, da je v železniški službi nekaj kategorij, ki se vkljub odporu uprav priborijo nekaj pravic, medtem ko se druge zapostavljajo.

Zavedne kategorije železničarjev bodo vedno imponirale upravi ter ji vsilile svoje zahteve. Nato je zaključil svoj govor, pozivljajoč navzoče na neumorno delo v prid organizacije, in pravi, da se jih je sto podpisalo, ki se strinjajo z zahtevami, samo uradniki na postaji se niso hoteli podpisati.

Potem se je prečitala sledeča

resolucija:

Dne 15. maja 1914 v Nabrežini na železničarskem shodu zbrani železničarji vseh strok protestirajo proti nameravanemu poslabšanju delavnega in službenega reda na južni železnici kakor tudi akordantom, da bi se jim zmanjšalo akordni zaslužek; zahtevajo takojšnjo spremembo določb v zmislu svoječasno predloženih predlogov.

Nadalje izjavlja shod, da današnje začetne in končne plače ne odgovarjajo več razmeram. S to plačo kurilniških, postajnih in skladiščnih delavcev smo v Nabrežini zaostali do 1 krone. Z ozirom na to dejstvo zahtevajo zbrani delavci vseh strok, da se jim zviša začetna plača za 30 vinarjev in temu naj se doda 30 % draginjske doklade, brez da bi se kaj smelo oškodovati pri plači, in vrhstavnim delavcem zahtevajo tudi, če pridejo na delo, naj se jim plača dnino tudi če kasneje dežuje.

Nastavljeni uslužbenci vseh strok v Nabrežini zahtevajo zvišano stanarinsko doklado in zvišanje kraških doklad, in to s 1. junijem t. l.

Vzrok, da železničarji v Nabrežini zahtevajo boljšo plačo, je ta, da je življenje kakor tudi stanovanje za 120 % dražje, kakor v Trstu, na Op-

činah in v Gorici. Opomniti moramo pa še, da kakor nekaj časa ne dežuje, moramo vodo posebej plačevati. Zatorej zahtevamo, da te točke južnoželezniška uprava upošteva.

Opomniti moramo južnoželezniško ravnateljstvo, da te zahteve niso pretirane, ker nam je že to zdavnaj obljubila, kar sedaj zahtevamo. Zahtevamo pa tudi, ako se upravi južne železnice zde te zahteve pretirane, naj se sama prepriča, če je to res ali ne.

Shod pooblašča tajništvo splošnega in pravovarstvenega strokovnega društva v Trstu, da dogovorno s centralnim vodstvom vse potrebno ukrene, da se bo mirnim potom rešilo to zadevo in da bodo končane draginjske razmere v Nabrežini.

Ta resolucija je bila, soglasno sprejeta.

Sodrug Deisinger poroča o pomenu občinskih volitev v Nabrežini, ki se bodo v kratkem vršile in pravi, da se naj vsi poprimejo dela in agitacije za delavske kandidate, ki jih je socialno-demokratska stranka postavila v tretjem razredu. Razloži, koliko dela zaostane v prid delavstvu, ker ni opozicije v občinskem svetu.

Predsednik Jan se nato zahvaljuje navzočim za obilno udeležbo ter zaključi shod.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Jesenice: Dopis glede vožnje na Bled ni pripraven za objavo. Zato ga nismo uvrstili.

Pragersko. Dopis smo poslali vodstvu tamošnje krajevne skupne. Za objavo je potrebno, da ga potrdi vodstvo skupine, ali pa kak zaupnik, ki nam je znan. Po tem se je vselej ravnati.

Zadružništvo.

Delavske zadruga za Trst, Istro in Furlanijo v Trstu
registrovana zadruga z omejenim poroštvo.

X. zadružno leto od 1. julija 1913 do 30. junija 1914.

Mesečni račun.

Razpečano blago.

Zadružna doba 1913/14	1912—1913 stopnjevanje.		
Julij	K 261.590·35	117.755·85	143.834·50
Avgust	„ 280.064·71	122.047·42	158.017·29
September	„ 295.665·65	142.382·06	153.283·59
Oktober	„ 351.259·35	201.921·76	149.337·59
November	„ 345.033·23	210.598·68	134.434·55
December	„ 410.881·75	213.325·53	197.556·22
Januar	„ 384.812·27	201.433·93	183.378·34
Februar	„ 338.308·02	200.029·36	138.278·66
Marc	„ 393.516·60	263.489·12	130.027·48
April	„ 406.034·85	247.248·25	158.786·60
Maj	„ 492.977·78	265.437·85	37.539·93
	3.871.144·56	2.185.669·81	1.684.474·75

Člansko gibanje.

Vpisanih udov do 31. maja 1914	10630
„ „ „ 30. junija 1913	8056
Narastek v 11. mesecih	2575

Hranilni oddelek.

Stanje vlog 31. maja 1914	K 557.977·37
„ „ „ 30. junija 1913	„ 310.966·58
Narastek v 11. mesecih	K 247.010·79

Od 1. julija 1913 do 31. maja 1914 razdelilo se je v slučajih bolezni ter vdovam in sirotam K 15.365·60
Od 1. julija 1913 do 31. maja 1914 se je izdalo dividend K 39.985·28

Izkupiček skladišča oblek

(obsežen že v razgledu blaga od 1. julija 1913 do 31. maja 1914).

Oddelek konfekcija	K 168.123·04
„ manufaktura	„ 128.332·07
„ obuvala	„ 88.645·17
„ pokrivala	„ 37.684·21
Skupno	K 422.784·49

Trst, dne 31. maja 1914.

VSEBINA ŠT. 11 Z DNE 1. JUNIJA 1914.

Članki: Draginja. Obzor. Nobenih izdatkov brez pokritij. Zavarovanje železničarjev zoper nezgode v socialnozavarnem odseku. Občni zbor naše organizacije. Delavniški in kurilniški delavec. Iz provizijskega sklada za sluge in pomožne uslužbence c. kr. državnih železnice.

Listek: Morje.

Dopisi: Iz jeseniške proge. Žvižaj-Schwischai. Iz Poljčan.

Domače vesti: Naši državni dolgovi. Bilanca južne železnice za leto 1913. Tri milijone za zvišanje oficirskih plač. Keilingov slučaj pred najvišjim sodiščem. Žrtev poklica. »Zastopnik« in »rešitelj« železničarjev.

Inozemstvo: Železničarsko gibanje v Nizozemski. Prednja Azija.

Raznoterosti: Krst lokomotiv. Denar premoti tudi svete može. Socialistično časopisje na Ruskem. Majska proslava v devetih jezikih. Kako je razdeljen kapital. Kinematograf v službi cerkve. Zračna pošta.

Iz organizacije.

Poročila o shodih: Ljubljanski profesionisti obeh železnic. Poljčane. Trst, drž. žel. Zborovanje skladiščnih mojstrov in nadzornikov v Trstu.

Naznanilo shodov. Vrhstavnih delavci, pozor.

Gospodarski pregled: Kako kapitalisti grabijo. Koncentracija kapitala. Kapitalistični zločini. Književnost.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska Učiteljska tiskarna* v Ljubljani.

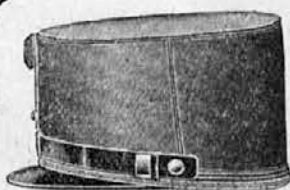
Kavarna „Unione“

TRST

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca.

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Adalbert Kassig

Ljubljana,
Židovska ulica.

Zavod za uniformo, krznar in izdelovatelj čepic priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih uniformskih predmetov za železničarje, kakor: čepice, gumbe, rosete, žnore, piščalke i. t. d. Čepice zimске in letne za strojevodje, kurjače itd. v raznih oblikah po najnižji ceni. — Postrežba točna.

Koder prebivajo Slovenci povsod je razširjen

„Slov. Ilustr. Tednik“

Vsakdo ga rad čita.

Naročite si ga in pridobivajte mu novih naročnikov.

Deležni kapital K 80.000.

Rezervni skladi K 15.000.

Splošno kreditno društvo

registrovana zadruga z omejeno zavezo

v Ljubljani, Šelenburgova ulica štev. 3.

Eskomptuje: menice, devize, fakture. Oskrbuje inkasso za svoje člane. — Daje predujme na vrednostne papirje in blago v javnih skladiščih. — Osební kredit.

Denarne vloge sprejema v tekočem računu ali na vložne knjižice. Vloženi denar obrestuje po 5% od dne vloge do dne dviga. — Rentni davek plača iz svojega.

Obratuje le s svojimi člani. Član postane, kdor vzame en opravljeni delež v znesku K 20. Glavni deleži po K 200. Zaveza enkratna, omejena. Članov 700.

Živahna zveza z Ameriko; v vseh krajih Združenih držav ima svoje zastopnike — zato oskrbi lahko vse potrebne informacije iz teh krajev.

Za varčevanje ima

lične domače hranilnike.

Naročajte in podpirajte delavsko časopisje!

40 letni uspeh, ki ga potrjuje na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna **G. Piccoli, Ljubljana**

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v

zalogi lastne tovarne Peter Kozina & Ko.

Ljubljana na Bregu št. 20

(Cojzova hiša).

Varstvena znamka.

Cene za moške	K 14—, 17—, 20—.
„ „ ženske	„ 12—, 15—, 18—.
„ „ dečke 36/39	K 10—, 12—.
„ „ otroke št. 22-25 26-28 29 31 32 35	K 5—, 6—, 7—, 8—.

Garantirana kakovost
Cenejše vrste od K 1·50 naprej.